

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi mielenterveyslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi mielenterveyslain muuttamisesta (HE 92/2015 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 13/2015 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Pirjo Kainulainen, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallintoneuvos Eija Siitari, korkein hallinto-oikeus
- hallinto-oikeustuomari Eija Rosendahl, Helsingin hallinto-oikeus
- lakimies Leena Brotherus, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- oikeusministeriö
- Niuvanniemen sairaala
- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- Suomen Psykiatriyhdistys.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi mielenterveyslakia. Ehdotuksen mukaan mielenterveyslakiin lisättäisiin säännökset tahdosta riippumattomaan hoitoon määrätyn oikeuspsykiatrisen potilaan hoidon jatkamisesta tai hoidon lopettamisesta tilanteissa, joissa mielenterveyslaissa säädetty hoidon jatkamista tai lopettamista koskeva kuuden kuukauden määräaika on jostain poikkeuksellisesta syystä ylittynyt. Potilaan oikeuspsykiatrisen aseman säilyttämiseksi sekä hoidon jatkamisessa ja lopettamisessa tarvittavan asiantuntemuksen turvaamiseksi esityksessä ehdotetaan, että

Valiokunnan mietintö StVM 17/2015 vp

määräajan ylitystilanteissa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos olisi toimivaltainen päättämään oikeuspsykiatrisen potilaan hoidon jatkamisesta tai hoidon lopettamisesta.

Jos päätöstä oikeuspsykiatrisen potilaan hoidon jatkamisesta tai lopettamisesta ei olisi poikkeuksellisesta syystä tehty säädetyssä kuuden kuukauden määräajassa, potilaan hoidon jatkamisen edellytykset olisi selvitettävä sairaalassa välittömästi määräajan ylityksen ilmettyä. Lisäksi sairaalan olisi tehtävä potilaan hoidon jatkamisesta väliaikaispätös, jonka nojalla potilasta saatettiin pitää hoidossa enintään 14 päivää. Jos potilas olisi poistunut sairaalasta ja jäänyt palaamatta sinne, sairaalan olisi määrättävä potilas sairaalaan tutkittavaksi enintään 14 päiväksi. Potilaan palauttamiseksi sairaalaan voitaisiin pyytää poliisin virka-apua. Jos hoidon jatkamiselle tai lopettamiselle säädetyt kuuden kuukauden määräajan päättymisestä olisi kuitenkin kulunut yli kuusi kuukautta, potilaan hoitoon määräämisestä päätettäisiin yleisten tahdosta riippumattomalla tavalla koskevien säännösten mukaisesti.

Jos hallinto-oikeus jättäisi vahvistamatta tai kumoaisi oikeuspsykiatrisen potilaan hoidon jatkamista koskevan päätöksen muusta syystä kuin tahdosta riippumattomalle hoidolle säädetyjen edellytysten puuttumisen vuoksi, sen olisi välittömästi siirrettävä asia käsiteltäväksi potilaan hoidosta vastaavalle sairaalalle. Sairaalassa olisi hoidon jatkamiselle tai lopettamiselle säädetyt määräajan ylityttyä meneteltävä edellä kuvatulla tavalla.

Hoidon jatkamisen edellytysten tultua selvitettyksi sairaalan olisi tehtävä viipymättä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle esitys potilaan hoidon jatkamisesta tai lopettamisesta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen olisi päätettävä esityksen perusteella potilaan hoidon jatkamisesta, jos edellytykset hoitoon määräämiselle olisivat edelleen olemassa, tai hoidon lopettamisesta, jos edellytyksiä hoitoon määräämiselle ei olisi. Päätös olisi tehtävä viimeistään 14 päivän kuluessa sairaalan tekemästä väliaikaispäätöksestä tai siitä, kun potilas olisi palautettu sairaalaan tutkittavaksi sairaalan antaman määräyksen nojalla. Jos asian selvittäminen sitä välttämättä vaatisi, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen olisi tehtävä uusi väliaikaispätös potilaan hoidon jatkamisesta enintään 14 päiväksi, jonka kuluessa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen olisi päätettävä potilaan hoidon jatkamisesta tai hoidon lopettamisesta.

Ehdotetuilla lainmuutoksilla selkeytettäisiin lainsäädännöllisesti sääntelemätön tilanne noudatettavasta menettelystä ja toimivaltaisesta viranomaisesta tilanteissa, joissa oikeuspsykiatrisen potilaan hoidon jatkamista tai lopettamista koskeva määräaika on ylittynyt. Lisäksi ehdotetuilla säännöksillä turvattaisiin hoitoa tarvitsevan oikeuspsykiatrisen potilaan hoidon jatkuminen.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016 tai mahdollisimman pian sen jälkeen.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksen tarkoituksena on selkeyttää lainsäädännöllisesti sääntelemätön tilanne noudatettavasta menettelystä silloin, kun oikeuspsykiatrisen potilaan hoidon jatkamiselle tai lopettamiselle mielenterveyslaissa säädetty kuuden kuukauden määräaika on ylittynyt. Lakiehdotuksel-

Valiokunnan mietintö StVM 17/2015 vp

la selkeytetään viranomaisten toimivaltaa ja asianmukaista menettelyä määräajan ylitystilanteissa, joita käytännössä esiintyy muutaman kerran vuodessa.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, että ehdotettu sääntely turvaa mielenterveyslaissa tarkoitetun oikeuspsykiatrisen potilaan perustuslaillisen oikeuden asianmukaiseen viranomaiskäsitelyyn ja selkeyttää etenkin toimivaltasääntelyn osalta aukollista lainsäädäntöä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää niin ikään muutoksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina ja puoltaa niiden hyväksymistä.

Oikeuspsykiatrisen potilaan aseman säilyminen

Jos hoidon jatkamiselle asetetun määräajan päättymisestä on kulunut yli kuusi kuukautta, potilaan hoitoon määräämisestä päätetään ehdotetun 17 b §:n mukaan muita psykiatrisia potilaita koskevassa menettelyssä lain 2 luvun mukaisesti. Tällöin mahdollisesti jo aloitettukin 17 b—17 c §:n mukainen menettely olisi keskeytettävä, jos määräajan päättymisestä tulisi kuluneeksi kuusi kuukautta. Esityksen perustelujen mukaan oikeuspsykiatrisen potilaan aseman säilyminen tietyn ajan määräajan ylityksestä huolimatta turvaisi sen, että potilaan hoidon lopettaminen arvioitaisiin jatkossakin pääsääntöisesti Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen oikeuspsykiatrista asiantuntemusta käyttäen. Potilaan hoidon tarpeen arviointi ilman tarvittavaa asiantuntemusta voisi perustelujen mukaan muutoin johtaa siihen, ettei potilaan hoidon tarvetta tunnistettaisi ja potilas jäisi ilman tarvitsemaansa hoitoa, mihin liittyisi myös rikoksen uusiutumisen riskiä.

Mahdolliset hoidon jatkamista koskevat muoto- tai menettelyvirheet tulevat pääsääntöisesti kuuden kuukauden aikana ilmi, ja on todennäköistä, että sairaalasta poistunut potilas saadaan useimmiten tässä ajassa palautettua sairaalaan. Valiokuntakäsittelyssä on kuitenkin kiinnitetty huomiota oikeuspsykiatrisen potilaan aseman säilymisen lyhyteen ottaen huomioon, että potilas voi karkaamistapauksissa onnistua piileskelemään niin pitkään, että kuuden kuukauden määräaika ylittyy. Tällöin potilaan hoidon lopettamista ei enää käsitellä oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa.

Toisaalta henkilö saattaa esimerkiksi ulkomaille siirryttyään palata Suomeen vasta useiden vuosien jälkeen, jolloin hänen toimittamisensa sairaalaan ilman psykoottista oireilua ja hoidon lopettamisesta päättäminen oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa ei enää olisi tarkoituksenmukaista. Potilas voidaan tällöin tarvittaessa toimittaa hoitoon mielenterveyslain 2 luvun mukaisessa menettelyssä. Potilaan aseman ja oikeuksien kannalta on myös perusteltua, että hoitoon määräämisen voimassaololle säädetään selkeä takaraja. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan yhden vuoden määräajan kuluessa potilaan oireet todennäköisesti aktivoituvat psyykenlääkityksen lopettamisen jälkeen.

Toimivalta- ja menettelysäännösten selkeyttämisen ohella ehdotettujen säännösten keskeisenä tavoitteena on turvata hoitoa tarvitsevan oikeuspsykiatrisen potilaan hoidon jatkuminen ja valvonta-aikaa koskevien säännösten soveltuminen potilaaseen. Valiokunta pitää potilaan oikeusturvan lisäksi tärkeänä tavoitetta yhteiskunnan turvallisuuden varmistamisesta. Valiokunta katsoo, että oikeuspsykiatrisen potilaan hoidon lopettaminen tai jatkaminen tulee käsitellä pääsääntöisesti Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa. Valiokunta eh-

Valiokunnan mietintö StVM 17/2015 vp

dottaa tämän vuoksi lakiehdotuksen 17 b §:n 1 momentin muuttamista siten, että oikeuspsykiatrisen potilaan aseman säilymisen kuuden kuukauden määräaika pidennetään yhteen vuoteen.

Lopuksi

Vaikka nyt tehtävät muutokset osaltaan selkeyttävät viranomaisten toimivaltaa ja menettelyjä, kohdistuu mielenterveyslakiin uudistamistarpeita, jotka liittyvät muun muassa mielenterveyslain ja päihdehuoltolain mahdolliseen yhdistämiseen. Sekä perustuslain asettamien vaatimusten että erilaisten tulkintatilanteiden vuoksi mielenterveyslakiin tehtyjen muutosten jälkeen voi lain kokonaisuutta pitää vaikeaselkoisena. Sosiaali- ja terveysministeriössä on saadun selvityksen mukaan tarkoitus valmistella ehdotukset mielenterveyslain ja päihdehuoltolain kokonaisuudistuksiksi. Valiokunta toteaa, että erityisesti vapaudenriistoa ja hoidossa olevien oikeuksien rajoituksia koskevien säännösten täsmällisyyden ja selkeyden yhteensovittaminen edellyttää huolellista valmistelua.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

17 b §. Hoidon jatkamisen edellytysten selvittäminen sairaalassa erityistilanteissa. Valiokunta ehdottaa yleisperusteluissa todetuista syistä 1 momentin kuuden kuukauden määräajan pidentämistä yhteen vuoteen. Lisäksi ehdotetaan 2 momentin täydentämistä siten, että sairaala voi antaa uuden tutkittavaksi ottamista koskevan määräyksen, jos potilas poistuu sairaalasta kesken tutkimuksen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 92/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

mielenterveyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan mielenterveyslain (1116/1990) 18 a §, 22 §:n 1 momentti, 24 § ja 31 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 18 a § ja 22 §:n 1 momentti laissa 1066/2009, 24 § laeissa 1423/2001, 723/2005 ja 1066/2009 sekä 31 §:n 2 momentti laissa 438/2014, sekä
lisätään lakiin uusi 17 b—17 d § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö StVM 17/2015 vp

17 b §

Hoidon jatkamisen edellytysten selvittäminen sairaalassa erityistilanteissa

Jos 17 §:n 1 momentissa tarkoitetun potilaan hoidon jatkamisen edellytyksiä ei ole voitu selvittää sairaalassa 17 §:n 3 momentin mukaisessa määräajassa tai jos päätöstä hoidon jatkamisesta tai lopettamisesta ei ole muusta poikkeuksellisesta syystä tehty mainitussa määräajassa, sairaalassa työskentelevän virkasuhteisen lääkärin on selvitettävä hoidon jatkamisen edellytykset välittömästi määräajan ylityksen ilmettyä. Jos potilas on poistunut sairaalasta, hoidon jatkamisen edellytykset on selvitettävä välittömästi, kun potilas on palannut tai palautettu sairaalaan. Jos 17 §:n 3 momentin mukaisen määräajan päättymisestä on kuitenkin kulunut yli **yksi vuosi**, potilaan hoitoon määräämisestä päätetään 2 luvun mukaisesti.

Edellä 11 §:ssä tarkoitetun lääkärin on tehtävä välittömästi määräajan ylityksen ilmettyä hoidon jatkamisen edellytysten selvittämiseksi väliaikaispätös potilaan hoidon jatkamisesta, jonka nojalla potilasta saadaan pitää hoidossa enintään 14 päivää. Jos potilas on poistunut sairaalasta ja jää palaamatta sinne, 11 §:ssä tarkoitetun lääkärin on määrättävä potilas tutkittavaksi sairaalaan hoidon jatkamisen edellytysten selvittämiseksi enintään 14 päiväksi. **Samoin on meneteltävä, jos potilas poistuu sairaalasta kesken hoidon jatkamisen edellytysten selvittämisen ennen kuin Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on tehnyt 17 c §:ssä tarkoitetun muun kuin väliaikaispätöksen hoidon jatkamisesta tai päätöksen hoidon lopettamisesta.** Potilaan palauttamiseksi sairaalaan voidaan pyytää poliisin virka-apua. Virka-avusta säädetään 31 §:n 2 momentissa.

Hoidon jatkamisen edellytysten tultua selvitettyksi 11 §:ssä tarkoitetun lääkärin on lähetettävä viipymättä Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle esitys potilaan hoidon jatkamisesta tai lopettamisesta. Esityksen tulee sisältää perusteltu kannanotto siitä, ovatko edellytykset potilaan hoitoon määräämiseen tahdosta riippumatta edelleen olemassa. Lisäksi esityksessä on selvitettävä syy 17 §:n 3 momentissa tarkoitetun määräajan ylitykselle.

17 c §

Hoidon jatkamisesta päättäminen erityistilanteissa

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen on käsiteltävä 17 b §:ssä tarkoitetut potilaan hoidon jatkamista ja hoidon lopettamista koskevat asiat kiireellisinä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen päättäessä potilaan hoidon jatkamisesta tai lopettamisesta 12 a—12 c §:ää ei sovelleta.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen on päätettävä 17 b §:n 3 momentissa tarkoitetun esityksen perusteella potilaan hoidon jatkamisesta, jos edellytykset hoitoon määräämiselle potilaan tahdosta riippumatta ovat edelleen olemassa, tai hoidon lopettamisesta, jos edellytyksiä hoitoon määräämiselle tahdosta riippumatta ei ole. Päätös on tehtävä viimeistään 14 päivän kuluessa 17 b §:n 2 momentissa tarkoitetusta väliaikaispätöksestä tai siitä, kun potilas on palautettu sairaalaan tutkittavaksi 17 b §:n 2 momentissa tarkoitetun määräyksen nojalla. Jos asian selvittäminen sitä välttämättä vaatii, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen on mainitun 14 päivän kuluessa tehtävä uusi väliaikaispätös potilaan hoidon jatkamisesta enintään 14 päiväksi, jonka kuluessa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen on päätettävä potilaan hoidon jatkamisesta tai hoidon lopettamisesta.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen päätös potilaan hoidon jatkamisesta väliaikaispätöstä lukuun ottamatta on heti alistettava hallinto-oikeuden vahvistettavaksi. Lisäksi Terveiden ja hyvin-

Valiokunnan mietintö StVM 17/2015 vp

voinnin laitoksen on lähetettävä aluehallintovirastolle ilmoitus tekemästään potilaan hoidon jatkamista tai hoidon lopettamista koskevasta päätöksestä väliaikaispäätöstä lukuun ottamatta. Ilmoituksessa on mainittava potilaan tunnistetiedot sekä syy 17 §:n 3 momentissa tarkoitettun määräajan ylitykselle.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hoidon jatkamista koskevan muun kuin väliaikaispäätöksen nojalla potilasta saadaan pitää hoidossa hänen tahdostaan riippumatta enintään kuusi kuukautta. Päätettäessä tämän jälkeen potilaan hoidon jatkamisesta ja hoidon lopettamisesta noudatetaan 17 §:n 3—5 momenttia.

17 d §

Menettely hallinto-oikeudessa erityistilanteissa

Jos hallinto-oikeus jättää vahvistamatta tai kumoaa 17 §:n 1 momentissa tarkoitettun potilaan hoidon jatkamista koskevan päätöksen muusta syystä kuin 8 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen edellytysten puuttumisen vuoksi, sen on välittömästi siirrettävä asia käsiteltäväksi potilaan hoidosta vastaavalle sairaalalle. Sairaalassa on 17 §:n 3 momentin mukaisen määräajan ylityttyä menettävä 17 b §:ssä säädetyn mukaisesti.

18 a §

Sairaalasta poistaminen sairaanhoitopiirin toimintayksikön valvonnassa

Edellä 17 §:n 3 ja 6 momentissa tarkoitettu henkilö, joka on määrätty hoitoon, voidaan ennen lopullista sairaalasta poistamista päästää Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen määräämin, henkilön terveydentilan arvioimiseen taikka hänen lääke- tai muuhun terveydenhoitoonsa perustuvien ehdoin sairaalasta enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan. Tänä aikana henkilö on asianomaisen sairaanhoitopiirin psykiatrisen toimintayksikön valvonnassa. Sairaanhoitopiiriin tulee määrätä valvonnasta vastaava psykiatrinen yksikkö.

22 §

Rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoito hänen tahdostaan riippumatta

Jos Terveyden ja hyvinvoinnin laitos toteaa, että edellytykset mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ovat olemassa, laitoksen on määrättävä hänet hoitoon hänen tahdostaan riippumatta. Hoidon aloituspaikan määräämiseen, hoidossa pitämiseen, hoidon jatkamiseen, sairaalasta poistamiseen ja hoidon lopettamiseen sovelletaan 17—17 d ja 18 a §:ää.

Valiokunnan mietintö StVM 17/2015 vp

24 §

Muutoksenhaku

Sairaalan lääkärin päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta tai potilaan omaisuuden haltuunottoa taikka yhteydenpidon rajoittamista 22 j §:n 2 momentin nojalla, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Muilta osin muutoksenhausta säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996). Muutoksenhakuasiassa muulle asianosaiselle kuin potilaalle voidaan antaa tietoja potilaan terveydentilasta vain potilaan suostumuksella tai potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 9 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa. Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee potilaan omaisuuden haltuunottoa, ei saa valittamalla hakea muutosta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta taikka 21 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa määräämistä sairaalaan tutkittavaksi, sekä päätökseen, joka koskee erityishuollon antamista vastoin tahtoa, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Sairaalan lääkärin 17 b §:n 2 momentissa tarkoitettuun ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen 17 c §:n 2 momentissa tarkoitettuun potilaan hoidon jatkamista koskevaan väliaikaispäätökseen sekä sairaalan lääkärin 17 b §:n 2 momentissa tarkoitettuun potilaan tutkittavaksi määräämistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus voidaan käsitellä hallinto-oikeudessa valituksenalaisen päätöksen tehneen viranomaisen lausuntoa pyytämättä. Muilta osin muutoksenhausta säädetään hallintolainkäyttölaissa. Valituksen johdosta annettuun hallinto-oikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

Valitus 1—3 momentissa tarkoitettusta päätöksestä voidaan valitusviranomaiselle osoitettuna antaa valitusajan kuluessa myös sairaalaan sen psykiatrisesta hoidosta vastaavalle ylilääkärille tai muulle tehtävään määrätylle henkilölle. Valituskirjelmän vastaanottamisesta on annettava todistus ja valituskirjelmään tehtävä merkintä sen antajasta ja antamisajasta. Ylilääkärin on lähetettävä valituskirjelmä, valituksenalaisen päätöksensä perusteena olevat asiakirjat sekä 1 momentissa tarkoitettusta päätöksestä tehdyn valituksen johdosta antamansa lausunto viipymättä valitusviranomaiselle.

Alaikäisen potilaan hoitoon määräämistä tai hoidon jatkamista koskevaan 1—3 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta 12 vuotta täyttänyt alaikäinen itse, hänen vanhempansa ja huoltajansa sekä henkilö, jonka hoidossa ja kasvatuksessa alaikäinen on välittömästi ennen hoitoon määräämistä ollut. Alaikäisen potilaan yhteydenpidon rajoittamista koskevaan 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta 12 vuotta täyttänyt alaikäinen itse sekä hänen huoltajansa, edunvalvojansa tai muu laillinen edustajansa sekä muu asianosainen, jonka yhteydenpitoa lapsen päätöksellä on rajoitettu.

Valiokunnan mietintö StVM 17/2015 vp

31 §

Poliisin virka-apu

Jos tarkkailuun otettu tai hoitoon määrätty poistuu sairaalasta ilman lupaa tai jos potilas on 17 b §:n 2 momentin mukaisesti määrätty tutkittavaksi sairaalaan, poliisi on sairaalassa työskentelevän virkasuhteisen lääkärin pyynnöstä velvollinen antamaan virka-apua hänen palauttamisekseen sairaalaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 8.12.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Hannakaisa Heikkinen kesk
jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr
jäsen Anna-Maja Henriksson r
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Niilo Keränen kesk
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Sanna Lauslahti kok
jäsen Anne Louhelainen ps
jäsen Aino-Kaisa Pekonen vas
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Sari Raassina kok
jäsen Annika Saarikko kesk
jäsen Kristiina Salonen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
varajäsen Ilmari Nurminen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen